Kansainvälinen rekrytointi kiireesti osaksi eteläpohjalaisyritysten arkea

12.8.2021

Väki vähenee eivätkä pidot parane

Me suomalaiset elämme melkoisen myllerryksen keskellä, vaikka aina emme sitä välttämättä edes huomaa. Muutos kun tapahtuu hitaasti ja jossain taustalla, ehkä sillä ei edes ole suoranaisia vaikutuksia omaan arkeemme, ainakaan toistaiseksi. Voi tosin olla, että kylänraitti on menneistä vuosikymmenistä hiljentynyt, mutta silti arki jatkuu kutakuinkin entisellään. Jos hyvin on käynyt, oma työpaikka on säilynyt, kotikunnan palvelut pelaavat edelleen kohtuullisen hyvin ja elinvoimaa riittää muuallakin kuin kunnan strategiapapereissa. Korona-aikakin on saattanut paikoin puhaltaa uutta uskoa tulevaan, kun monipaikkainen asuminen on etätyön myötä yleistynyt ja kotimaan matkailukin on voimissaan.

Iso kuva ei kuitenkaan ole muuttunut. Myös Etelä-Pohjanmaan väestönkehitys on suurien haasteiden edessä. Eikä edes edessä, vaan niiden keskellä. Tiedämme hyvin, että maakunnan väestö hupenee vuosi vuodelta. Kaksoishaasteen luo se, että samaan aikaan väestö myös ikääntyy (katso Kuva 1). Siinä missä väkiluvun lasku ei automaattisesti itsessään ole vielä turmiollista, väestön ikärakenteen vinoutuminen on. Pienemmälläkin väestömäärällä alue voi tulla toimeen ja olla elinvoimainen, mikäli osaavaa työvoimaa on riittämiin suhteessa työvoiman ulkopuolella oleviin. Jos taas menestyviin yrityksiin ei riitä osaajia, ne joko joutuvat jarruttamaan, siirtämään toimintansa muualle tai pahimmassa tapauksessa lopettamaan kokonaan.

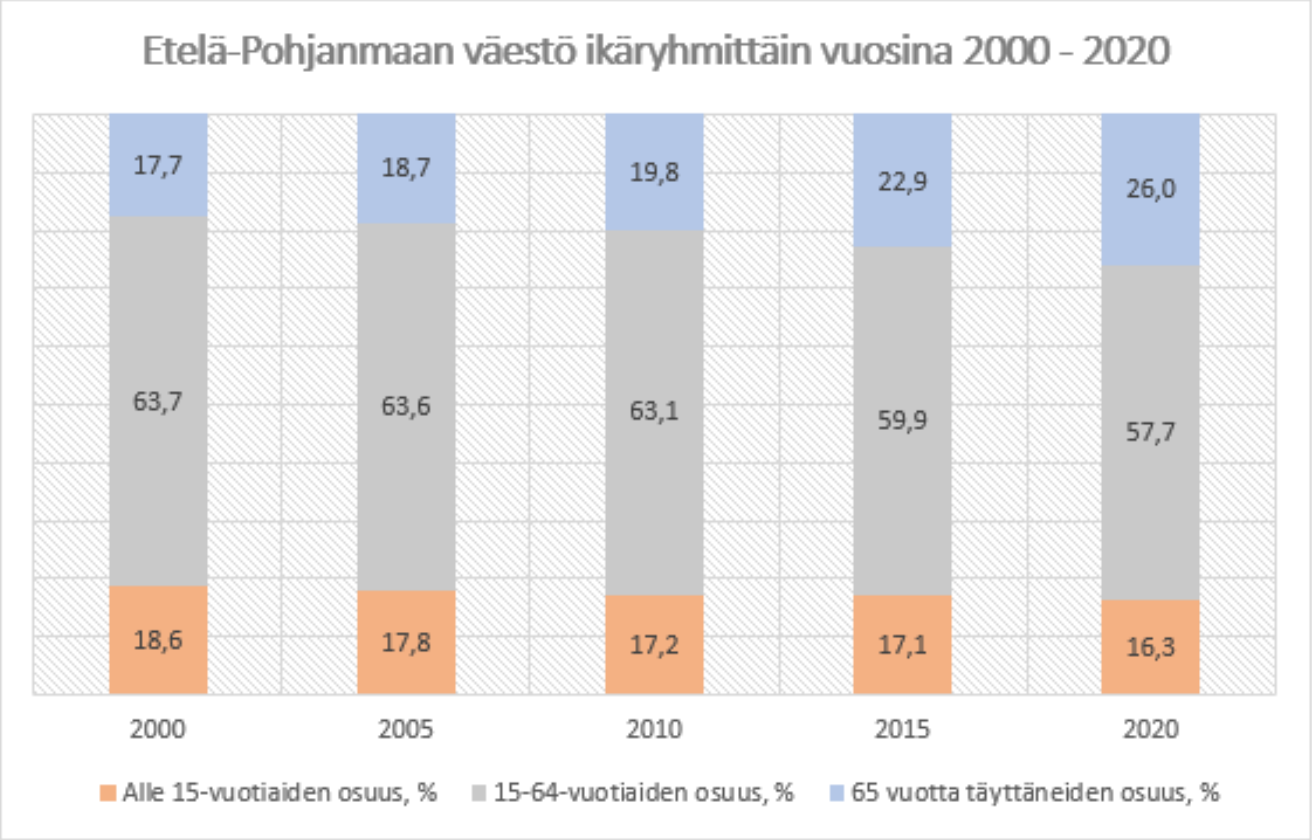

Kuva 1. Lähdeaineisto: Tilastokeskus, StatFin -tilastotietokanta.

Luvut ovat dramaattisia. Jos tarkastellaan esimerkiksi työvoimaikäisen väestön määrää Etelä-Pohjanmaalla, huomataan, että 2000-luvulla on lasketeltu tasaista alamäkeä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2000 maakunnassa asui liki 128 000 15-64 -vuotiasta henkilöä, mutta vuoteen 2020 mennessä määrä oli laskenut vajaaseen 111 000:een (Tilastokeskus1). Työikäinen väestö pieneni siis vain kahden vuosikymmenen aikana yli 13 prosentilla. Samaan aikaan maakunnan väkiluku pieneni sekin, mutta vain 4,3 prosentilla (Tilastokeskus2). Jo tältä pohjalta on helppo päätellä, millaisten haasteiden parissa maakunnassa 2020-luvulla ja sen jälkeenkin painitaan.

Kansainväliset tuulet puhaltavat myös lakeuksilla

Synkimpien madonlukujen jälkeen jotain positiivistakin. Yksi ryhmä eteläpohjalaisia nimittäin kulkee vastavirtaan ja kasvaa hitaasti mutta varmasti: vieraskieliset. Vuonna 2000 maakunnassa asui yhteensä 742 vieraskielistä, kun vuonna 2020 määrä oli moninkertaistanut jo 4603:een. Silti, kuten oheisesta kuvasta käy ilmi, suhteessa väkilukuun Etelä-Pohjanmaalla asuu edelleen hyvin vähän vieraskielisiä, ainakin koko maan keskiarvoon verrattuna (katso Kuva 2). Itse asiassa maakunnassa asuu väkilukuun suhteutettuna kaikkein vähiten vieraskielisiä, mitä ei voi ainakaan enää nykyolosuhteissa pitää varsinaisena ilonaiheena. Joka tapauksessa suunta on ollut oikea, ja esimerkiksi Seinäjoesta on tullut pala palalta kansainvälisempi kaupunki.

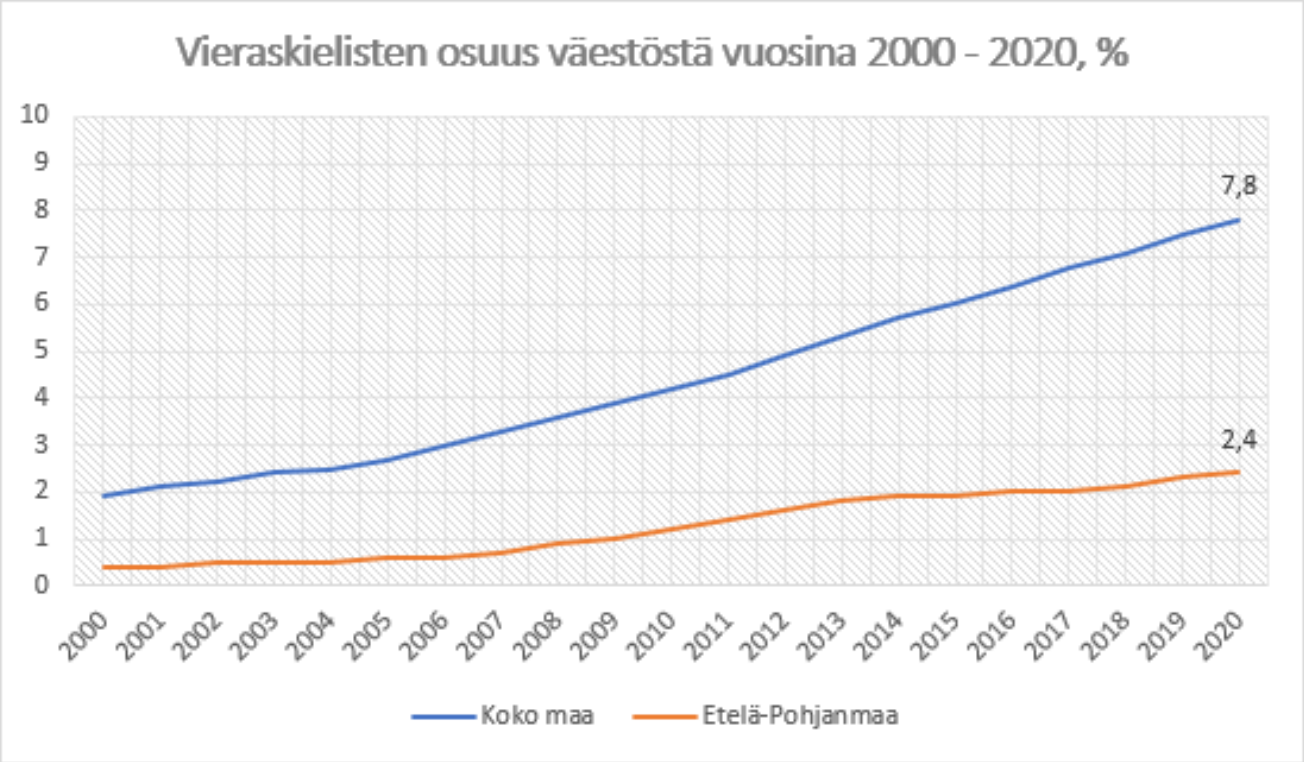

Kuva 2. Lähdeaineisto: Tilastokeskus, StatFin -tilastotietokanta.

Olisi kenties liioiteltua sanoa, että maahanmuutto on Etelä-Pohjanmaan väestönkehityksen kannalta ainoa toivonkipinä. On mahdollista, että esimerkiksi syntyvyys kääntyisi nykyisestä roimaan kasvuun, tai että maakunta alkaisi jatkossa houkutella muuttovoittoa maansisäisten muuttajien osalta. Viime vuosina nähty kehitys ei kuitenkaan anna aihetta olettaa, että tällainen pysyvä käänne olisi ainakaan lähiaikoina odotettavissa. Luonnollisen väestönlisäyksen (syntyneiden enemmyys kuolleisiin nähden) osalta maakunta on viime vuosina ollut useita satoja miinuksella, kuntien välisen nettomuuton osalta pakkaslukemat ovat lähempänä tuhatta per vuosi (Tilastokeskus3). Sen sijaan maahanmuuton osalta maakunta jää vuosi toisensa jälkeen plussalle, mutta totuuden nimissä virran pitäisi olla reippaasti nykyistä vuolaampi. Maakunta kaipaa kipeästi lisää etenkin työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa, ja tietenkin samalla sitä, että tänne muuttavat myös juurtuvat alueelle niin hyvin, että jäävät ilomielin pidemmäksikin aikaa. Ollaanko Etelä-Pohjanmaalla valmiita siihen, että maakunnasta tulisi aidosti kansainvälinen? Tätä pohti hiljattain myös Siirtolaisuusinstituutin tutkija Toni Ahvenainen puheenvuorossaan, joka julkaistiin sanomalehti Ilkka-Pohjalaisessa 20.06.2021. Ahvenainen kirjoittaa siitä, että pohjalaisuuteen liitettävien sosiaalisten ja kulttuuristen rakenteiden tulee jatkossa uudistua. Mikäli satunnaiselta ohikulkijalta kysyttäisiin millaisia merkityksiä *eteläpohjalaisuus* pitää sisällään, niin kansainvälisyys tai monikulttuurisuus tuskin nousisivat kovin usein esiin. Mutta niidenkin rooli väestöpohjaltaan hiljalleen muuttuvan maakunnan tarinassa olisi oltava kasvamaan päin, mikäli kansainvälisiä osaajia aiotaan saada integroitua alueelle. Se taas ei suinkaan tarkoita, etteikö omia perinteitä voisi ja pitäisi vaalia.

Yrityksiltä edellytetään aktiivisuutta kansainvälisessä rekrytoinnissa

Takaisin tähän hetkeen. Etelä-Pohjanmaan valttikorttina osaavan työvoiman houkuttelussa on erinomaisen hyvä työllisyystilanne. Esimerkiksi kesäkuussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 7,6 prosenttia, joka oli manner-Suomen alhaisin lukema (TEM, 2021). Töitä on hyvin tarjolla ja tekijöistä on ainakin tietyillä toimialoilla pulaa, mikä ylläpitää tietenkin kysyntää osaajille. Maaliskuussa julkaistun tuoreimman ammattibarometrin mukaan Etelä-Pohjanmaalla on suuresti kysyntää esimerkiksi monille eri sote- ja metallialan osaajille. Täkäläisten työmarkkinoiden yhtenä haasteena tosin voi nähdä sen, että korkeasti koulutetuille ei ole suhteessa niin hyvin ja laaja-alaisesti töitä tarjolla kuin matalammin koulutetuille. Kun puhutaan korkeasti koulutetuista kansainvälisistä osaajista Etelä-Pohjanmaalla, katse kääntyy ensimmäisenä Seinäjoen ammattikorkeakouluun (SeAMK). SeAMKissa opiskelee vuositasolla yhteensä parisen sataa kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa, ja uusien englanninkielisten tutkinto-ohjelmien myötä määrän voi odottaa jatkossa kasvavan. Tämä suomalaisen korkeakouluputken läpi kulkeva monipuolinen osaajajoukko on jo valmiiksi asunut alueella useamman vuoden, heitä ei tarvitse tänne enää erikseen houkutella. Siksi tuntuu resurssien haaskaukselta, mikäli näistä nuorista kyvyistä ei onnistuta pitämään kiinni. Ainakin sellaisista, jotka todella haluaisivat rakentaa opiskelujen jälkeisen elämänsä Etelä-Pohjanmaalle. Moni tällaisista nuorista aikuisista ei sitä päädy tekemään, koska osaamista vastaavaa työtä ei löydy. Tai sitten he jäävät, mutta päätyvät tekemään sellaisia töitä, joissa näiden yksilöiden lahjat ja Suomessa hankittu osaaminen eivät pääse oikeuksiinsa. Lopuksi haluankin kannustaa eteläpohjalaisia yrityksiä ajattelemaan tulevia rekrytointejaan uusin silmin! Mahdollisten haasteiden sijaan pohtikaa, mitä potentiaalisia plussapuolia kansainvälisen osaajan rekrytointi voisi tuoda tullessaan. Vaikka suomen kieli tai täkäläinen työkulttuuri eivät olisikaan aluksi timanttisesti hallussa, pitkällä aikavälillä nämä haasteet voivat hyvinkin osoittautua vähäpätöisiksi. Ja jo siinä vaiheessa kun rekrytoimanne henkilö opettelee kieltä tai juhlamokan oikeaa vahvuusastetta, hän tuo yritykseen mukanaan muuta kieli- ja kulttuuriosaamista, mikä voi auttaa esimerkiksi ulkomaan kauppaa käydessä. Ulkomaalaistaustainen työntekijä on myös luonteva väylä työyhteisön sisäiseen kansainvälistymiseen ja kielitaidon kehittymiseen. Tuntumaa tähän voi ottaa helposti, esimerkiksi rekrytoimalla kansainvälinen opiskelija muutamaksi kuukaudeksi harjoitteluun. SeAMKin asiantuntijat auttavat tässä mielellään eteenpäin. Marko KelahaaraProjektipäällikkö, FMSeAMK Sosiaali- ja terveysala *Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK) toimii päätoteuttajana helmikuussa 2020 alkaneessa ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamassa Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata -hankkeessa (2020-2022). Osatoteuttajina hankkeessa toimivat Into Seinäjoki, Sedu, Suomen Yrittäjäopisto sekä Kauhajoen kaupunki. Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata on osa Kokka kohti Suomea -hankekokonaisuutta, joka toteuttaa valtioneuvoston poikkihallinnollista Talent Boost -toimenpideohjelmaa.* Lähteet: Ahvenainen, T. (2021). *Suomalaisuus muuttuu – muuttuuko eteläpohjalaisuus?.* Ilkka-Pohjalainen. https://ilkkapohjalainen.fi/mielipide/yleisolta/lukijoilta-suomalaisuus-muuttuu-muuttuuko-etelapohjalaisuus-1.15056700 [Haettu 10.08.2021] TEM1. (2021). *Työllisyyskatsaus, kesäkuu 2021.* Työ- ja elinkeinoministeriö. http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101283045 [Haettu 10.08.2021] TEM2. (2021). Etelä-Pohjanmaan ammattibarometri, I/2021. Työ- ja

elinkeinoministeriö. https://www.ammattibarometri.fi/vertailu.asp?maakunta=etelapohjanmaa&vuosi=21i&kieli= [Haettu 10.08.2021] Tilastokeskus1. (2021). StatFin -tilastotietokanta, Väestörakenne. Tilastokeskus2. (2021). StatFin -tilastotietokanta, Väestörakenne. Tilastokeskus3. (2021). StatFin -tilastotietokanta, Muuttoliike.